

Studiegids Ploegchef

Versie 2.0, 1 januari 2026

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Opdrachtgever:	Wendy van Middelkoop
Contactpersoon:	Janneke Titzing
Titel:	Studiegids Ploegchef
Datum:	1 januari 2026
Vertrouwelijkheid:	Openbaar
Status:	Definitief
Versie:	2.0

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Inhoud

	Inleiding	4
1	De functie Ploegchef	5
1.1	Kerntaken	5
2	De leergang Ploegchef	6
2.1	Leren bij de brandweer	6
2.2	Overzicht van de leergang	7
2.3	Studiebelasting	9
2.4	Leermiddelen	10
3	Proeve van bekwaamheid	12
3.1	Overzicht proeve van bekwaamheid	12
4	Betrokken personen en verantwoordelijkheden	13
4.1	Deelnemer	13
4.2	Trajectbegeleider	13
4.3	Docent	14
4.4	Leerwerkplekbegeleider	14

Inleiding

Deze studiegids is gemaakt voor alle betrokken bij de leergang Ploegchef. Ben je deelnemer, docent, beoordelaar, leerwerkplekbegeleider of trajectbegeleider? Dan vind je hier belangrijke informatie!

Je leest in de studiegids over de inhoud van de functie Ploegchef. Ook vind je informatie over de opbouw van de leergang, de leermiddelen en de onderdelen van de proeve van bekwaamheid. Niet alles staat in de studiegids. Soms wordt verwezen naar andere documenten. Deze documenten zijn te vinden in de Elektronische Leeromgeving (ELO).

Ook vind je in deze studiegids informatie voor bepaalde doelgroepen, zoals handvatten voor docenten en leerwerkplekbegeleiders. De contactpersoon van het regionale opleidingsinstituut is het aanspreekpunt bij vragen van deelnemers, docenten en begeleiders.

Veel succes gewenst!

1 De functie Ploegchef

1.1 Kerntaken

De functie Ploegchef bestaat uit drie kerntaken.

1. Leidinggeven aan individuele medewerkers

De ploegchef coacht en begeleidt de individuele medewerkers waaraan hij leidinggeeft en heeft oog voor hun welbevinden. Hij is verantwoordelijk voor het functioneren en de vakbekwaamheid van deze medewerkers. Hij voert gesprekken (bijvoorbeeld over de loopbaan van de medewerker), stuurt bij, geeft en ontvangt feedback, spreekt aan en bevordert zelfstandigheid en zelfvertrouwen. Bij uitval biedt of organiseert hij hulp waar nodig.

2. Leidinggeven aan een ploeg

De ploegchef is verantwoordelijk voor de kwaliteit, continuïteit, samenwerking en efficiency van de ploeg medewerkers waaraan hij leidinggeeft en waar hij zelf onderdeel van uitmaakt. De ploegchef coacht en begeleidt zijn ploeg, heeft oog voor de cohesie in zijn ploeg en kan omgaan met onderlinge conflicten. Hij stuurt aan op effectief groepsgedrag en corrigeert waar nodig.

Hij is zich bewust van zijn voorbeeldfunctie en vertoont in de uitvoering van zijn functie voorbeeldgedrag. De ploegchef reflecteert op zijn eigen handelen en op het functioneren van de ploeg. Hij is zich bewust van de positie van zijn ploeg in het grotere geheel/de organisatie, licht deze toe en draagt deze uit aan zijn ploeg. Tevens is hij in staat signalen uit de ploeg door te vertalen richting de organisatie.

3. Uitvoeren van beheersmatige werkzaamheden

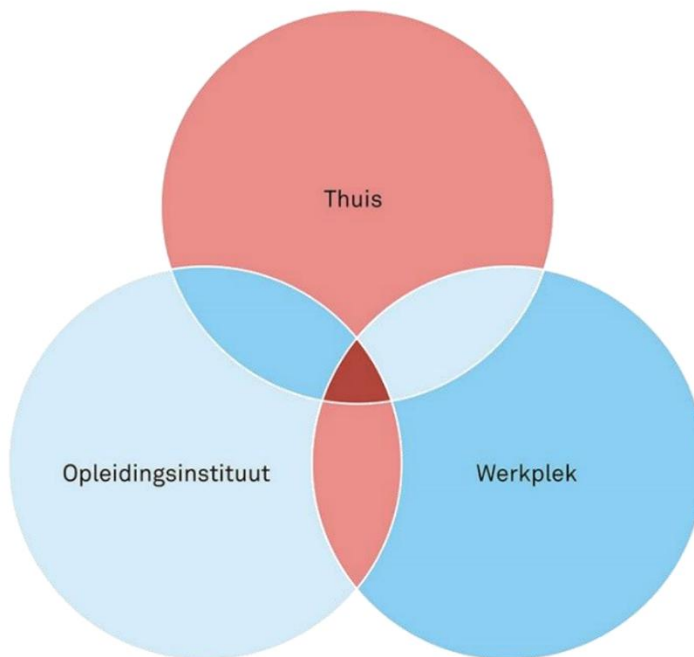
De ploegchef draagt zorg voor de paraatheid van de ploeg. Dit betekent dat hij zorgdraagt voor een aantal beheersmatige werkzaamheden. Hij speelt een centrale rol bij de planning van werkzaamheden en activiteiten op het gebied van vakbekwaamheid, onderhoud, materieel en materiaal. Hij draagt zorg voor het aanleveren van verschillende managementgegevens. Hij doet dit zowel proactief als reactief. Hij signaleert niet alleen problemen, gevaarlijke situaties of trends, maar pakt ze indien nodig ook op en lost ze op of komt met verbetervoorstellen.

2 De leergang Ploegchef

2.1 Leren bij de brandweer

Het leren in de praktijk heeft binnen het brandweeronderwijs grote waarde. Deelnemen aan de leergang Ploegchef betekent oefenen, feedback ontvangen, reflecteren en weer verder oefenen. Zo groei je steeds verder in de rol van Ploegchef.

Maar je kunt niet alles in de praktijk leren. Daarom bestaat de leergang uit verschillende elementen. Een deel leer je thuis door zelfstudie. Na een goede voorbereiding kom je naar de bijeenkomst. Hier vindt onder begeleiding van een docent verdieping en praktijkgerichte oefening plaats. Een belangrijk deel van het leren vindt plaats in de praktijk onder begeleiding van een leerwerkplekbegeleider.

2.2 Overzicht van de leergang

Toelichting

De leergang Ploegchef is in verschillende blokken ingedeeld. In het eerste blok zoom je in op de vaardigheden die je als persoon nodig hebt om de functie goed te kunnen vervullen en is er aandacht voor het maken van de proeve van bekwaamheid. De functie ploegchef kent drie kerntaken, die ieder in één blok van de leergang aan bod komen. Zij zijn leidend bij de indeling van de leergang.

Dit leidt tot de onderstaande vier blokken. Sommige (voorbereidings)opdrachten vragen tijd tussen bijeenkomsten door en zo kunnen we een optimale balans tussen bijeenkomsten borgen.

Basis	Leidinggeven aan individuele medewerkers	Leidinggeven in een organisatie	Leidinggeven aan een team
> Startbijeenkomst > Communicatie > Reflecteren en feedback geven > Persoonlijk leiderschap 1 > Bespreken PvB en verslaglegging	> Toepassen gesprekstechnieken 1 > Coachen van een medewerker > Toepassen gesprekstechnieken 2 > Gespreksvoering in de praktijk	> Persoonlijk leiderschap 2 > Veranderingen in organisaties > Overtuigend presenteren > Personeelszorg > Collectief leiderschap	> Persoonlijk leiderschap 3 > Ploegchef als boegbeeld > Teamcoaching > Teamsamenstelling en cultuur > Toepassen gesprekstechnieken 3 > Omgaan met conflicten > Diversiteit en inclusie > Vitaliteit en weerbaarheid > Voorbereiden verdiepingsgesprek
> Bijeenkomsten: 5	> Bijeenkomsten: 4	> Bijeenkomsten: 5	> Bijeenkomsten: 9

Basis

In het basisgedeelte van de leergang maak je kennis met de basis(gespreks)vaardigheden die je nodig hebt tijdens de leergang als ploegchef. De nadruk tijdens de bijeenkomsten en de opdrachten ligt op het geven van feedback en reflecteren in praktische situaties. In de e-modules komen kennis en vaardigheden aan bod die je als ploegchef nodig hebt bij het uitvoeren van je taak.

Wanneer het gaat over persoonlijk leiderschap heb je aandacht voor jouw eigen persoonlijke ontwikkeling als ploegchef en leider. Je stelt jezelf vragen over leiderschap. Je reflecteert over jouw eigen normen en waarden en je oefent met het toepassen van vaardigheden die je nodig hebt om jezelf als ploegchef te ontwikkelen.

Daarnaast besteed je aandacht aan de proeve van bekwaamheid. Samen met de andere deelnemers bespreek je de onderdelen van de proeve. Er is aandacht voor de verslaglegging van de verschillende proeve-onderdelen.

Leidinggeven aan individuele medewerkers

Een groot deel van jouw werkzaamheden bestaat uit het leidinggeven aan individuele medewerkers. Dit gebeurt waarschijnlijk in allerlei verschillende gesprekken. Een groot deel van de leergang focust daarom ook op het voeren van begeleidingsgesprekken, beoordelings- of voortgangsgesprekken, maar ook exitgesprekken en slecht nieuwsgesprekken.

Gespreksvoering leer je vooral door te doen. Deze lessen zijn daarom gericht op rollenspellen en oefeningen. Tijdens twee lessen heb je de mogelijkheid om te oefenen met een acteur.

Leidinggeven in een organisatie

Je maakt kennis met financiële dilemma's die je in je dagelijkse praktijk tegen kunt komen en de meer beheersmatige kant van personeelszorg. Daarnaast ga je op zoek naar jouw rol als ploegchef wanneer het gaat om het signaleren van mogelijke knelpunten of verbetermogelijkheden in de organisatie en verken je jouw mogelijkheden om in het collectief van ploegchefs te leren van elkaars kennis en ervaringen.

Leidinggeven aan team/ploeg

Als ploegchef ben jij degene die de ploeg aanstuurt. Hierbij moet je ook aandacht hebben voor groepsprocessen en een sociaal en emotioneel veilige werkomgeving voor alle ploegleden scheppen. Je hebt daarbij oog voor ontwikkelingen die jouw ploeg beïnvloeden, zoals diversiteit en inclusie, maar ook de weerbaarheid van de teamleden.

2.3 Studielast

	Blok 1 Basis	Blok 2 Leidinggeven aan individuele medewerkers	Blok 3 Leidinggeven in een organisatie	Blok 4 Leidinggeven aan een team	TOTAAL
Contacturen	15	12	15	27	69
Zelfstudie	5	6	6	10	27
Proeve	1	10	16	19	46
TOTAAL	21	28	37	56	142

2.4 Leermiddelen

In de ELO vind je de volledige opbouw van alle onderdelen van de leergang. Het is de kapstok van de leergang. Docenten en leerwerkplekbegeleiders kunnen hier - afhankelijk van hun rechten - zien hoe het met jouw voortgang en resultaten gaat.

De leergang is opgebouwd uit verschillende onderdelen. De ELO is ondersteunend aan de leergang. In de ELO vind je de lesinformatie, e-modules en de opdrachten. Docenten en leerwerkplekbegeleiders kunnen hun feedback (ook) in de ELO geven.

E-modules

E-modules zijn korte online lessen die worden ondersteund door casussen, animaties en video's. Ze bevatten (open) vragen met feedback, zodat je de inhoud actief verwerkt. Elke e-module start met een beschrijving van de leerdoelen en eindigt met een samenvatting.

Een e-module wordt meestal vóór een bijeenkomst bestudeerd. Per bijeenkomst is duidelijk aangegeven welke voorbereiding van je wordt verwacht. De docent gaat ervan uit dat je bekend bent met de kennis uit de e-module. Deze kennis vormt het uitgangspunt van de bijeenkomst.

Inhoudelijke vragen over e-modules stel je aan de docent.

Literatuur

In de leergang Ploegchef wordt, naast de les- en leerstof in de diverse e-modules gebruik gemaakt van literatuur en diverse teksten.

Boeken/readers:

- Van den Berg, M. (2007). Effectieve tweegesprekken. Handleiding bij het voorbereiden en voeren van gesprekken in organisaties. Den Haag, Sdu uitgevers.
- Gevers, T. (2010). Dirigeren & meespelen: Zowel leidinggevende als collega: hoe doe je dat?

Vorbereidingsopdrachten

Tijdens de leergang werk je zelfstandig via voorbereidingsopdrachten aan het toepassen van kennis en vaardigheden. In de ELO is per bijeenkomst aangegeven welke voorbereiding van je verwacht wordt.

Tijdens de bijeenkomsten kun je feedback vragen van de docent of van andere deelnemers op de gemaakte opdracht(en).

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten op het opleidingsinstituut worden begeleid door een docent. In de bijeenkomst is ruimte voor:

- het stellen van vragen
- het bestuderen van casussen

- het delen van (werk)ervaringen
- het oefenen met het toepassen van de stof uit de e-modules
- het uitvoeren van opdrachten en oefeningen om de theorie aan de praktijk te koppelen.

3 Proeve van bekwaamheid

3.1 Overzicht proeve van bekwaamheid

De proeve van bekwaamheid bestaat uit 3 verdiepingsgesprekken.

Informatie over toelatingseisen en de proeve van bekwaamheid vind je in de toetswijzer. De toetswijzer vind je in de ELO.

4 Betrokken personen en verantwoordelijkheden

4.1 Deelnemer

De deelnemer is zelf verantwoordelijk voor de studievoortgang, de kwaliteit van zijn werk en de reflectie op het eigen leerproces. De ELO is hierbij een hulpmiddel.

De deelnemer:

- neemt deel aan de bijeenkomsten op het opleidingsinstituut
- werkt op de leerwerkplek aan zijn leerwerkplekopdrachten
- voert de voorbereidingsopdrachten uit
- verricht zelfstudie door het bestuderen van de e-modules
- neemt goed voorbereid deel aan de verschillende onderdelen van de proeve van bekwaamheid.

Het opleidingsinstituut helpt de deelnemer en faciliteert het leerproces. De trajectbegeleider kan ingeschakeld worden als een deelnemer vastloopt of een achterstand oploopt in de opleiding. De werkgever heeft de verantwoordelijkheid om de deelnemer te begeleiden op een werkplek waar de noodzakelijke competenties verworven kunnen worden. De brandweerpost is verantwoordelijk voor het mogelijk maken van werkend leren.

4.2 Trajectbegeleider

De trajectbegeleider verzorgt geen onderwijs, maar houdt zich vooral bezig met de organisatie van de leergang.

De trajectbegeleider:

- bewaakt de voortgang van het werkend leren
- is het aanspreekpunt als er problemen zijn
- zorgt ervoor dat de deelnemers leerzaam werk kunnen doen en effectief kunnen leren
- bewaakt de kwaliteit van de leerwerkplekken
- volgt het leerproces van de deelnemers
- begeleidt de samenwerking tussen de deelnemer en de leerwerkplekbegeleider
- overlegt regelmatig met leerwerkplekbegeleiders en de docenten/instructeurs om ervoor te zorgen dat het werkend leren en het leren op het opleidingsinstituut goed op elkaar worden afgestemd.

4.3 Docent

De docent verzorgt het onderwijs. De docent leert de deelnemers op een zelfstandige manier leren op basis van een goede planning en voorbereiding. Daarnaast kiest de docent steeds een passende werkvorm bij het in de praktijk gewenste gedrag. Hierbij integreert hij theorie en praktijk op een logische wijze.

De docent:

- begeleidt de bijeenkomsten
- heeft de rol van coach, stimuleert en bewaakt het leer- en groepsproces
- stelt reflectievragen, geeft feedback en helpt bij problemen
- stimuleert de deelnemer om zich verantwoordelijk te voelen voor de voortgang en om zelf initiatieven te nemen bij problemen en hindernissen die worden ervaren
- besteedt aandacht aan het aanleren van praktische vaardigheden en geeft extra uitleg daar waar de deelnemer problemen ondervindt
- beoordeelt hoe er (individueel en door de groep) is gewerkt.

4.4 Leerwerkplekbegeleider

De leerwerkplekbegeleider speelt een sleutelrol in het leren op de werkplek. De leerwerkplekbegeleider begeleidt deelnemers in hun leerproces bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van (leerwerkplek)opdrachten.

De leerwerkplekbegeleider:

- stemt het werkend leren en het leren op het opleidingsinstituut op elkaar af en overlegt daarover met trajectbegeleider
- voldoet aan het Landelijk Profiel Leerwerkplekbegeleider
- functioneert op mbo-niveau en is minimaal drie uur per week beschikbaar.